

A mordvin nyelv orosz jövevényszavai II.

ZAICZ Gábor

Jelen közlemény egy háromrészes tanulmányorozat második egysége (az első részt l. FUD 19: 205–222).¹ Az első két írásban a Versinyin-szótár (ESMJa) orosz jövevényszavait vizsgálom meg, és értékelem (így többek között kérdőjeles etimológiáit megrostálom, közülül számosat elhagyok). Ennek során a szótár orosznak ítélt szavait egybevettem a két mordvin nagyszótár (ERV 1993, MRV 1998) szóanyagával. Amennyiben e szavaknak nincs irodalmi nyelvi alakjuk, és régi, elavult minősítést kaptak, ill. nem szerepelnek e nagyszótárakban, akkor minden esetben e lexémák alnyelvjárási voltát # jellel jelölöm. A mordvin szavakat latin betűvel, jelentésüket Versinyin alapján oroszul adom meg. A szótár alapján zárójelben utalok arra, ha az orosz szó más finnugor nyelvekbe is átkerült. A szófejtő szótár lapszámát közlöm e szótári adatokat felsoroló rész zárásaként, ezután – amennyiben kívánatosnak látszik – más források, ill. az én megjegyzéseim szerepelnek. Ugyancsak Versinyin műve az alapja az orosz nyelvjárási szótár – Dalj ma már tulajdonképpen elavult szavakat is közlő műve (Dalj 1880–1882/1955) – adatközlésének. Munkám során rendszeresen használtam H. Paasonen négykötetes mordvin nyelvjárási szótárát (Paasonen 1990–1996), az orosz szófejtő szótárt (Vasmer 1953–1958) és a mordvinföldi orosz nyelvjárások szótárát (SRG 1978–2002).

Szójegyzék (folytatás)

paćet M. 'подгон – запоздавшие побеги злаковых растений' ? < or. nyj.
(Dalj) *подсада* 'недоростки, заморыши между рослыми стеблями'
(337)

¹ Javítás: a *čakonda* (FUD 19: 208) helyett a *čakolda*, valamint az *ebjať*, *ebjaž* (uo. 210) helyett az *ebät*, *ebäž* a helyes! E cikkben az orosz átadó alakok általában nyelvjárásiak, de erre következetes utalás nem történt.

- paćkala* M. # 'грязнула' < or. нuj. *пачкала* 'пачкун' (337)
- pađi* M. 'может быть, должно быть; наверное' < or. нuj. *поди* 'id.' (323)
- pačeřams* M. 'позорить; (при)стыдить' ? < or. *похерить* 'вычеркнуть' (337). – A jelentéstanı nehézség ellenére Paasonen (1502) is ebból az alakból származtatja.
- paľasa¹* M. 'перила' < or. нuj. *балясы* [jel. n.] (328), 'перила' (SRG 1: 29)
- paľasa²* M. # 'железная лопата' < or. нuj. *белеза* 'железный инструмент для конопачения' (< tat. *bälž'ä* 'мотыга, тесло') (328)
- paľećkä* M. 'божница; полка' < or. нuj. *полочка, полица* 'id.' (229 *малиница* a., 327)
- paľića* E. # 'сошник' < or. нuj. *паница* 'часть отвала у сохи или плуга' (327). – A mordvinföldi orosz nyelvjárásokban igen gyakori a szó használata, ötféle jelentése is van (SRG 5: 104–105).
- paľtok* M. # 'женское укороченное пальто' < or. *пальто* 'id.'. – A mdM -k képző (328).
- paňeta* M. 'онуча', *poňita* M. шерстяная онуча', *poňitka* E. #, M. # 'верхняя одежда' < or. нuj. (Dalj) *понитокъ* 'крестьянское полусукно; зипунь; сермяга' (375)
- parś*: *piňeň bapś* [= *piňeňbapst* plur. (ERV 481)] E. 'пслён чёрный; крушина' < ? or. *боб* 'id.' (333); *piňe* E 'собака'. – Jelentése tkp. 'kutya' + 'bab' (vö. a fenti erza szó 'abszóló' jelentését). Az -ś talán a determináltság jele. Paasonen (1539) nem ad etimológiát.
- parnaj* M. # 'инкубаторная курица' < or. *парной* 'id.'; vö. or. нuj. (Dalj) *парить яйца* 'сидеть на яйцах' (335)
- parňa* E. 'мастерская' < or. *парня* 'id.' (335)
- pastušnoj* E. 'плата пастуху за работу' < or. нuj. *пастушное* 'id.' (336)
- paśop* E., *pośep* M. # 'плата пастуху' < or. нuj. (Dalj) *посопъ* 'подать, ссыпка хлеба' (336)
- patřetovams* E. # 'сфотографировать' < or. R. *namret* 'портрет' (> cser. *patret* 'id., фотокарточка') (336)
- pažjaň* M. # 'луг' < or., vö. or. R., нuj. *пажа, пажить* 'id.', поле' (323). – Az -ň genitivusrag.
- päďeňcä* M. 'пятница' < or. *пятница* 'id.' (385)
- peća* E. 'пятница' < or. *пятница* 'id.' (348)
- pećad'* M. 'круглая вышивка на поясе', *pećat'* # M. 'печать' < or. *печать* 'id.' (348)
- peřtavams* M. 'привести в порядок; воспитать' < or. *пештовать* 'id.' (347)
- peř'erkej* E. # 'хвощ полевой' < or. нuj. *пешт*, (Dalj) *пешты* 'хвощ' (347)

- petka* E. [!] 'крестец <снопы>' < or. nyj. *пятка* 'id.' (348)
- pəstaj* M. 'почти' < or. *почти* 'id.' (385)
- pəlšajks* M. # 'скорее всего' < or., vö. or. *больше* 'id.', nyj. (Dalj) *большо* 'сдается, думается' (473). – A *-ks* mdM képző, a régiségben (Paasonen 1640) a képzőtlen *pəlšaj* alak is jelentkezik.
- pərdams* M. 'спрятать, убрать' < or. *прятать* 'id.' (379)
- pəřčetks* (javítva, vö. MRV 539) M. 'причащение' < or. *причащать* 'id.'. – A mdM *-ks* képző (379).
- pićuk* E. # 'суслик' ? < or. *пищуха* 'id.' (368). – Hangutánzó eredetű is lehet; vö. csuv. *piž'u* 'суслик' (368). A lexéma Vasmer szótárából hiányzik. Az *erza* szót Paasonen (1649) török eredetűnek veszi.
- pija* E. 'пиво' < or. *пиво* 'id.' (369)
- pipka* E., M. 'пипка, курительная трубка' < or. R. *пипка* 'id.' (367)
- p'lamšems* E. # 'смаковать' < or., vö. or. nyj. *пьямкать* [jel. n.] (370). – A hangutánzó orosz szót Vasmer a 'schmatzen, schmatzend essen' jelentéssel látja el (Vasmer 2: 379).
- p'läħan* M. # 'солдат' < or. *пыхан* 'плешивый', R. 'солдат' (370; vö. Vasmer 2: 371)
- p'leška* E. # 'бляшка' < or. *бляшка* 'id.' (369)
- podněz* E. # 'бисерное кружево' < or. R. *поднизь* 'id.' (370)
- podorbams* M. 'капитально отремонтировать; избить', E. *podrobams* 'чинить; отремонтировать' < or. nyj. *подобрать* 'id.' (371); vö. or. (Paasonen 1713) *подрубать* 'id.' – Az orosz átadó nyelvjárásban mindenesetre meglehetett a '(meg)javít' jelentés.
- podovol'* E. 'исподволь' < or. (371), vö. or. *исподволь*, nyj. (SRG 5: 173) *подовольку* 'достаточно'
- podvaj* M. # 'палка, на которой везут соху' < or. nyj. *подвай 'id.' (? < or. nyj. *подаванье* 'id.') (370). – Orosz eredete nyilvánvaló. Paasonen (1713–1714) az or. nyj. *подвой* 'Pflugband' szóra vezeti vissza. Megjegyzem, a szócikk példamondatában az összes – egyébként öt – szó egyaránt orosz jövevényszó.
- rogan'* M. 'эпилепсия; скряга; скупой' < or. nyj. *погань* 'id.' (370; vö. Vasmer 2: 381)
- poħeřats* M. 'опозорить, (о)хаять; обеспечить' (377) < or. nyj. (SRG 5: 243) *похерить* 'высказаться о ком-либо неодобрительно'. – Versinyin szófejtése hibás.
- poila* E. # 'напиток' < or. *пойло* 'id.' (371; Paasonen 1717–1718), nyj. (SRG 5: 189) 'место на реке, озере и т.п., где поят скот; водопой'. – Versinyin szótárában többször észrevehető, hogy az orosz szóelemet –

- nem tudjuk, milyen alapon – 'id.' [= azonos jelentés] minősítéssel adja meg. Itt valószínűbb a konkrét átadó jelentés.
- polbina* E. 'моченцы' [!] < or., vö. or. nyj. (Dalj) *плавъ* 'портомойный плотъ' (mdE ? < or. *плавина 'моченцы') (373)
- полтана* M. # 'монета в 15 копеек' < or. R., nyj. *полтина* 'id.' (374; Vasmer 2: 399)
- poľcaz* M. 'деревянная ручка' < or. nyj. *полиця* [jel. n.]. – A mdM -z képzőelem lehet (374).
- poľeńina* M. # 'печенье' < or. nyj. (Dalj) *паленица* 'булка, белый хлеб' (374)
- poľesna* M. 'непутёвый; посмешище' < or. nyj. *болезный* [jel. n.] (374)
- [*rominams* E., vö. ERV 498,] *rominandams*, *romondams* M. 'помянуть' < or. (374) *поминать*, *помянуть* 'id.' (a mordvin szó nyelvjárási és alakváltozataira ld. Paasonen 1741–1742). – A moksa átvette az orosz ige két alakját.
- porava* E. 'во время' < or. *пора* 'id.'. – A mdE -va prolatívuszrag (376; Paasonen 1752–1753).
- poľafa* M. 'бесстыдник, бессовестный; плохо одетый; (MRV 521) посмешище' < or. *потеха* 'id.' (377; Paasonen 3: 1771)
- poľiška* M. 'шут' < or. nyj. *потешка* [jel. n.] (376)
- projav* E. # 'призрак' < or. nyj. (Dalj) *проявь* 'чудо, невидаль' (379)
- prok* E. 'будто, словно, как' < or. *прок*, *впрок* 'id.' (379; Paasonen 1790). – Eszerint az orosz 'haszon, előny; javára, hasznára' jelentésből alakult volna ki az erza szó jelentése.
- prolop* E., (MRV 535) M. 'проволока' ? < or. *проволока* 'id.' (379; Paasonen 1791). – A mordvinba egy orosz nyelvjárási alak kerülhetett át, semmiképpen az idézett alak feltehető 3. szótagi hangsúlyával.
- promoz* M. 'привычка; повадка' ? < or. *промысел* 'id.' (379; Paasonen 1791). – A jelentésváltozás magyarázandó!
- pronca* E. 'помочи; бретельки' (379) < or. nyj. (SRG 5: 288, 290) *промца*, *пронца* 'лямки, бретельки'. – A Versenyin által említett or. nyj. (Dalj) *бринды* 'широкие рукава <одежды>' szóból való származtatása téves.
- prońams* M. 'донять; пристать' < or. *пронять* 'id.' (379; Paasonen 1791–1792 < ? or.)
- prorva* E. 'обжора' < or. *прорва* 'id.' (379; Paasonen 1792). – Az átvétel az orosz szó népnyelvi 'nagy tömeg; rengeteg; tenger (sok)' jelentéséből (OMSz. 1317) vezethető le.
- prostams* M. 'сквитать' ? < or., vö. pl. or. *простить* 'id.' (379) – Aligha hihető, hogy az orosz szónak a mokzával azonos 'elszámol valakivel'

- jelentése volna. Megjegyzendő, hogy a *prost'ams* 'простить, извинить' E., M. ige (vö. Paasonen 1793; ERV 520; MRV 537) biztos átvétele a fenti or. *простить* szónak.
- psič'a* E. # 'спичка, спица [!]' < or. *спичка, спица* 'id.' (380; Paasonen 1825; SRG 6: 117 is)
- puč'laña* E. 'пушистый, лёгкий' < or. *пухлый* 'id.'. – A mdE *-ña* képző (384).
- pujmo* E. # 'букет' < or., vö. or. *пуj.* (Dalj) *паймо* 'связка ниток' (381; vö. SRG 5: 104)
- purpol'* E. #, *purorka* M. # 'прыщ' < or. *пуj.* *пупырь* 'id.' (382). – A mdM *-ka* kicsinyítő képző.
- purdoša* M. 'приданое' ? < or. (383) *пуj.* *пурдоша 'id.'
- purka* E. 'корочка <на голове>' < or. *пуj.* (Dalj) *пархъ* 'шелуди' (383)
- puřkã* M. 'морковь' < or. (383) *пуj.* (Dalj) *пряга* 'id.' (FTM 76). – Versinyin – Paasonent (1855) követve – tévesen az or. *пуj.* *буркан*-ból 'id.' eredezteti.
- pušams* E. 'опушить' < or. or. *опушить* 'id.' (385). – Szerintem nagyon is lehetséges, hogy az erza szó az or. (OMSz. 1349) *пушить* 'pelyhez' átvétele (ugyanígy: Paasonen 1856).
- rast* M. 'период увеличения надоя' < or. *рост* 'id.' (388)
- rataž* E. # 'бездельник' < or. *пуj.* (Dalj) *ратахъ* 'шумный, сварливый человек' (388)
- raže, raži* 'разве; если' < or. *пуj.* *рази* 'разве' (387)
- rakava* M. 'фартук', *rukava* E. 'кофта' < or. *пуj.* *рукава* [jel. n.] (390) vagy or. *рукав* 'id.' (Paasonen 1906)
- rod'i* M. 'вроде' < or. *вроде* 'ua.' (473)
- roga*: ~ *pešt'e* E. # 'чилим, водяной орех' < or. *пуj.* *рогули* 'id.' (390; ld. /OMSz. 1440/ or. *рогульник* 'sulyom'); vö. *pest'e* E. 'орех'. – Jelentése: 'sulyomdió'.
- roga'l'ka* E. # 'крюк-вешалка', *rogul'ka* E. # 'ухват' < or. *рогулька* 'id.' [!] (390). – A helyi orosz nyelvjárásokban a szónak hatféle jelentése van (SRG 6: 54).
- rona* M. 'уровень' < or. (391 *ронаптомс* a.) *пуj.* *рона 'id.'
- rosana* M. 'рослый' < or. *рослый* 'id.'. – A mdM *-ana* képző (391).
- rospuħ* E. 'губка' < or. *пуj.* (Dalj) *распуха* ['распухание'] < *распухать* 'id.' (391)

- roštova* E., *roštuva* M. 'рождество' < or. (391; Paasonen 1898–1899), vö. or. *poždество* 'id.'. – Versinyin az ugyancsak orosz eredetű cser. *rošto* 'id.' szót is megemlíti.
- rovnac* M. # 'отвес' ? < or. (390), vö. or. *ровно* 'id.', l. még: *rona* M. 'уровень' (391 *ронантомс* a.). – A -c mdM PхSg3 lehet.
- rož* E., M. 'рожь' ? < or. *požь* 'id.' (391; Paasonen 1901). – A mordvin szó egyesek szerint finn-permi kori örökség, mások szerint balti, ill. iráni jövevényelem (vö. FTM 79).
- ručaga* M. 'кол; жердь' < or. *рычаг* 'id.' (392; Paasonen 3: 1920; SRG 6: 68 is)
- rukava* M. 'дымоотвод; намётка <рыболовная снасть>' < or. nyj. *рукав* 'id.' (391; SRG 6: 62)
- runduk* E. # 'сруб колодца' < or. (392) *рундук* 'id.'. – A helyi orosz nyelvjárásokban e szónak ötféle jelentése van (SRG 6: 63).
- ruz* E., M. 'русский' < or. R. *русь* 'русские' (391)
- ráps* M., *réps* E. 'репа' < or. *penc* 'id.' (389). – Jelentéstani szempontból vö. francia *navet* 'répa' : *navette* 'repce' (FTM 78). Paasonen (3: 1915) tévesen az or. *pena* 'id.' szóból eredezteti.
- řed'ams* E. 'увидеть; обнаружить' < or. *рядить* 'id.', nyj. (Dalj) 'управлять' (388)
- remežej* E. # 'иволга' < or. *ремез* 'id.' [tkp. 'függőcinege']. – A -žej végződésre a madártani szókészletből vö. *panažej* M. 'сарыч', *suvožej* E. 'глухарь' (389).
- [*řeňendams*, vö. MRV 577,] *riňendams* M. 'стремиться' < or. (390) *ринуться* 'id.' (vö. SRG 6: 51 is)
- retuga* E. # 'редька' [!], (EMV 549) 'брюква' < or. *редька* 'id.'. – Az or. nyj. (Dalj) *ретюха* 'брюква' változat a mordvinból való (389).
- rezančat* E. # 'блины' < or. *резанцы* [jel. n.] (388). – A mdE -t többesjel.
- ritník* M. # 'колдун, чародей, волшебник' ? < or., vö. or. nyj. *ретовать*, *рятовать* 'спасать, избавлять от опасности' (390)
- rižanka* E. # 'волнушка' < or. nyj. *рыжанка* [jel. n.] (389)
- saban* E., M. 'соха, плуг' ? < or. *сабан* 'id.' (< tatár, 392). – Versinyin szerint valószínűbb, hogy a szó közvetlenül a tatárból került a mordvinba. Paasonen (1928; vö. FTM 81) mind az orosz, mind a török eredeztetést elfogadja.
- sad* E. 'сад' < or. *сад* 'id.' (393)

- salaska* M. 'челюсть' ? < or. nyj. (Dalj) *салазка* 'нижняя челюсть' (vö. or. *челюсть* 'id.'). – Az orosz nyelvjárási szó visszakölcsönzés is lehet a mordvinból (393; vö. Paasonen 1939).
- samed, zamed* M., *zamed'* E. 'забор, ограда' < or. nyj. *заметь* 'дощатый забор' (78)
- samolka* M. 'подхалим' < or. (394) nyj. *самолка 'id.'
- sapjolka* M. 'глиняный свисток' < or. nyj. *сопелка* 'id.' (394)
- saša* E. # 'шоссе' < or. nyj. *саша* (> or. *шоссе*) 'id.' (395). – Vasmer a or. nyj. *шаша* 'id.' alakot közli (Vasmer 3: 422).
- sbit'än'* M. # 'упрямец' < or. nyj. (Dalj) *сбитень* 'сколотышь [!], крепышь, здоровяк' (395)
- sboj* M. # 'смелчак', *zboj* M. # 'смелый, отчаянный' < or., vö. or. nyj. (Dalj) *парень сбой* 'буян, удалец' (78, 395)
- sgadovams* M. # 'угадать', *skadovams* M. # 'выдумать; выгадать', *zgodovams* M. 'обдумать' < or. nyj. *сгадать* 'id.' (396, 406)
- sinok* M. # 'второй слив сусла с добавлением кипячёной воды при изготовлении браги' < or. nyj. *сынок* 'квас, пиво, брага второго разлива' (418), vö. *sinok*
- slota* E. 'оттепель' < or. nyj. (Dalj) *слота, слоть* 'слякоть, мокредь; снег сь дождёмь, зимнее мокрогодье' (407)
- s'ozka* M. 'бусинка' < or. nyj. (Dalj) *слеза* 'id.; вещь, похожая на слезу' (407)
- smol'anka* E. 'деревянный брусок' < or. nyj. *смолянка* 'id.' (407)
- smust'* E. 'смысл, суть', *smuž* M. 'мудрость, ум' < or. *смысл* 'id.' (407; Paasonen 1998)
- sogra* E. # 'пойма' < or. nyj. (Dalj) *согра* 'заболоченный черноольшаник в пойме реки' (vö. szelk. *sogyr* 'топкое место с мелким кустарником') (408)
- soka* E., M. 'соха' < or. *соха* 'id.' (408; Paasonen 2006; SRG 7: 112–113 is)
- soldak* M. # 'солдат' < or. *солдат* 'id.', nyj. *желдак* 'id.' (> cser. *saltak* 'id.') (409). – Török közvetítés feltevésére nincs szükség (vö. FTM 84).
- solot* M. # 'платок с золотым шитьём', *zolod* M. # 'золото' < or. nyj. *золот* 'id.' (409)
- somorokta* M. # 'с испуга' ? < or., vö. or. nyj. (Dalj) *морокосить* 'мерещиться' (409). – A mdM -*ta* ablatívuszrag. Hangtani nehézségek.
- sorga* E., M. 'серьга' ? < or. *серьга* 'id.' (409). – A mordvin szó kérdőjelesen török eredetű (Paasonen 2014; vö. Vasmer 617).
- sosaks* M. 'жеребёнок-сосун' < or., vö. or. *сосать* 'id.'. – A mdM -*ks* névszóképző.

- spolat'* E. 'одобрение достоинств или поступков кого-л.; поделом, не зря' < or. R. *исполать*, пуј. *сполать* 'честь и слава' (410; vö. Paasonen 2022; Vasmer 1: 489)
- srastams* E. 'пугать' < or. пуј. *страцать* 'id.' (410; Paasonen 2037)
- s'rapka* E. #, *st'rapka* E. 'женский передник с рукавами; фартук' < or. (410) пуј. *стрябка 'id.'; vö. (SRG 7: 157) *стряпка* 'кухня'
- stak* M. 'так, даром; просто так' < or. пуј. *за так* 'id.' (411)
- stamed* E. #, *stamit* E. 'шерстяная ткань' < or. R. *стамед* 'id.' (411; Paasonen 2027), (Vasmer 3: 3) 'Art Wollstoff'
- stanka* E. 'низ женской рубашки' < or. (411) R. (SRG 7: 134) *станка* 'холщовая юбка'. – A XIX. század végéről vö. *stan'ña* M. 'складки на рубашке' (Paasonen 2028), amely a *stan* 'станок' (< or. *станок* 'id.') képzett alakja.
- stirnoj* E. # 'большая кадушка' ? < or., vö. or. *итырь*, пуј. *стырь* 'затычка к бочке, к чану' (412). – A szó *-noj* végződése képzőelem lehet (valószínűleg orosz mintára).
- stomams* E. '(у)томить; волновать, беспокоить' < or. *истомить* 'id.' (411)
- stomec* E. # 'перекладина' < or. (411), vö. or. (SRG 7: 147) *стомик* 'подпорка'
- stramams* M. # 'напугать' < or. пуј. *трамить* [jel. n.] (412), 'ругать, бранить' (SRG 7: 150)
- stručel'nik* E. # 'акация' < or. пуј. *стручельник* [jel. n.] (412); vö. or. пуј. *стручѣтник* 'желтая акация' (SRG 7: 156)
- st'radondams* M. 'спохватиться; догадаться' < or. пуј. (Dalj) *суториться* 'собираться торопясь; суетиться' (412), (Vasmer 3: 52) *суторить* 'Unsinn reden'. – Az orosz eredetet erősíti Paasonen (2186) szófejtése; vö. or. пуј. *стрянуть* [jel. n.].
- st'arakandams* M. '(при)стыдить', *st'rekams* # M., *st'rekandams* # M. '(по)ругать, пристыдить' < or. *срекать* 'язвить', *подстрекать* 'id.' (412)
- [*st'ripka* E. #, vö. Paasonen 2187,] *st'rapka* M. # 'скрипка' < or. *скрипка* 'id.' (412)
- st'egla* M. # 'улица' < or. пуј. *стебло* 'id.', ? пуј. *стегло [jel. n.] (411)
- st'eń* M. # 'туловище' < or. *стан* 'id.' (411)
- st'inat* E. 'крестины' < or. R. *кстины* 'id.' (411). – A *-t* többesszám-jel, mint a → *ks'inat* E. végén is.

- suľika* E. 'стекло, пузырёк', *śulejka*, (MRV 687) *śuleka* M. 'бутылка' < ор. R. *суля*, пуж. *сулейка* 'id.' (> лр. *suľa* 'id.') (415; Paasonen 2052; SRG 7: 169)
- supa'* M. 'род вышивки на подоле мордовской женской рубахи', (Paasonen 2055) *sup*, *supa* пуж. 'боковая часть рубахи по обе стороны', R. (1933) *sup(a)* 'клин (от холста, в рубашке' ? < ор. пуж. *суп* [jel. n.] (416; Paasonen i.h.)
- supa²* E., M. # (Paasonen 2055) 'бугорок, холм' < ор. пуж. *сон* 'насыпь', óор. *сънь* 'id.', холм, гора' (416)
- supradka* E. R. 'помощ при прядении' < ор. пуж. *супрядка* 'id.' (416; Paasonen 2056; SRG 7: 172)
- surad* M. # 'выправка, манера держаться', *suradu* M. 'аккуратный' < ор. пуж. *сурядный* 'опрятный, порядочный' (416)
- suravka* E., *suravjaška* M. # 'сыроежка' < ор. *сыроежка* 'id.' (416)
- suraz* E. # 'незаконорождённый ребёнок' < ор. пуж. *суразь* 'внебрачно рождённый' (416)
- suraznaj* M. 'аккуратный' < ор. пуж. *суразный* 'видный, пригожий' (416)
- susal(ə)k* M. # 'детская болезнь' ? < ор., вö. ор. пуж. (Dalj) *сусовь* 'резь, колотьё', *шашалы* 'парши на голове' (> cser. *šičö*, *šičo* 'болячка на голове', vtj. *тиушты* 'лишай') (417). – Paasonen (2065) nem ad a moksa szónak orosz áradó alakot.
- sutnoms* E., M. # 'зудеть' ? < ор. (417) *зудеть* 'id.'. – Paasonen (2070) állásfoglalása alapján – ti. nem utal orosz áradó alakra – véletlen egyezés is lehet.
- sutolgadoms* E. # 'зашевелиться' < ор., вö. ор. *сутолока* 'id.' (417)
- sut'endams* M. 'разбавить' ? < ор. **сутье-*, вö. ор. пуж. *сытить* [jel. n.] (417)
- sval* E. 'всегда, постоянно; обычно', *falu*, *svalu* # M. 'всегда, постоянно' < ор. пуж. (Dalj) *сваль* 'толпа', *въ сваль* 'сообща, заодно' (395). – Bizonyos jelentéstani nehézségek ellenére Paasonen szótárában (2081) biztos etimológia.
- sviska* 'висок; волосы <на висках>' < ор. (396) *висок* 'id.' (Paasonen 2210)
- svočina* E. # < ор. *свояченица* (396), пуж. *своячена* 'id.' (SRG 7: 29)
- śavadoms* E, M. 'завидовать' ? < ор. (424) *завидовать* 'id.'. – Paasonen (2094) nem eredzeti oroszból.
- śečä* M. #, *śiča* M. # 'обработанный участок целины, рощисть [!]' < ор. *сеча* 'id.' (401)

- šex* E., *šix* M. # 'самый' < or. *vsex* 'id.' (> cser. *šek*; vtj. *šek* 'id.') (401; Paasonen 2119–2120)
- šel'aka* E. 'селезень' < or., vö. or. *селезень* 'id.' (398) vagy or. *puj. cselax* [jel. n.] (Paasonen 2125)
- šel'enčä*, *šel'ənčä* M. # 'западня' < or., vö. or. R. *силять* 'ловить силком' (398; vö. SRG 7: 50 is)
- šeminga* E., M. # 'липа [(Tilia)]' < or. *puj. семянка* 'id.' (398)
- šeraboj* E., M. # 'зверобой' [= 'зверовой'] < or. *puj. зверобой* 'id.' (399)
- šerd'aka* E. 'бедняга, бедяжка', *šerd'az* M. # 'жалкий, несчастный' < or. *puj. (Dalj) сердяга* 'сердечный (о комъ жалею)' (399)
- šerd'ečkat* plur. M. # 'деревянные коньки' (399) < or. (Paasonen 2137) *puj. сердечник* [jel. n.]
- šijok* M. # 'лук-сеянец' < or. *puj. сеёк* 'id.' (404)
- šilom* E. #, M. 'наильно, против воли' < or. *силом* 'id.' (404)
- šilä* M. # 'яд' < or. *зелье* 'id.' (404)
- šimika* M. # 'семья' < or. *семейка* 'id.' (404)
- šinok* M. # 'разбавленное водой сусло' < or. *puj. сынок* 'id.' (405; Paasonen 1978; SRG 7: 186), vö. *sinok*
- šinavka* E. #, *šinička* E. # 'сыроежка' ? < or. (405), vö. például or. *сыроежка* 'id.' (ld. Vasmer 3: 58)
- šitkă* E. # 'затычка в двери, шпунт' < or. *puj. шить, шитик* 'id.' (406). – Paasonen (2163) nem említ orosz szót.
- šizaka* M. # 'лесной голубь' < or. *сизяк* 'id.' (404)
- šolda* [? E.] # 'всегда' < or. *всегда* 'id.' (402)
- šuvakaj* M. # 'всякий' < or. (420) *всякий* 'id.'
-
- šabra* E., M. 'сосед; соседний' < or. *puj. шабёр*, Gen. *шабра* 'id.' (499; Paasonen 2210)
- šala* M. # 'непутёвый' < or., vö. or. *puj. (Dalj) шалава, шалабола, шалагай* 'id.' (500)
- šalaga* E. 'шалаш', M. # 'навес' < or. *puj. (Dalj) шалага* 'копна сена' (500; Paasonen 2213)
- šalberník* M. 'бездельник, шалопай' < or. *puj. (Dalj) шалберникъ* 'id.' (500)
- šanšil* E. 'бездельник, туineaдец' < or., vö. or. *puj. (Dalj) шамшилка* 'кто побит шушукаться', *шашма* 'пустобай' (501)
- šaršun* M. # 'взьерошенный; шероховатый' < or., vö. or. *шершавый*, *puj. (Dalj) шаршавый* 'id.' (501)
- šatalomnáj* M 'необузданный' < or. (501) *puj. *шатоломный* 'id.'

- šaval'dems* M. # 'сдохнуть' ? < or., vö. or. нuj. *шваль* [jel. n.] (499); vö. or. нuj. (OMSz. 1866) *шваль* 'vacak, kacat'
- šavka* E. # 'сухой лошадиный помёт' < or. нuj. (Dalj) *шевяк* 'кал животных' (499)
- šapol'* M. [, *šepel'* E., vö. Paasonen 2227] 'шепелявый' < or. (510) *шепелявый* 'id.' (Paasonen i.h.)
- šapol'dems* M. 'шепелявить' < or. (510) *шепелявить* 'id.' – Vö. *šäpäl'ijams* 'закартавить' E # (Paasonen 2227).
- šätta, šät'(taka)* M. 'возможно, очевидно, наверно, может быть' < or. нuj. *чатъ* 'id.' (511; vö. Vasmer 3: 305)
- ščolka* M. # 'щеколда' < or. *щёлка: защёлка* 'id.' (512)
- šel'ikan* M., *šligan* E. 'праздничный женский головной убор с вышивкой' ? < or., vö. or. нuj. *шлык* ['id.'], (OMSz. 1876) *шлык* 'sapka'. – A szó a mordvinban rendkívül ritka -an képzővel keletkezhetett (502).
- šemetəm* M. # 'полным ходом', *šemetom* E. # 'быстро' < or. нuj. *шемотон* 'хлыщ, верхогляд', (Dalj) *шеметать* 'метнуться, кинуться' (502). – Paasonen (2227) kérdőjellel az or. нuj. *шеметень-ге* [jel. n.] vezetі vissza.
- šička* M. # 'маленький худенький человек' < or. нuj. (Dalj) *чечка* 'избалованный ребёнок' (503). – A szó orosz eredetű; Paasonen (2231) kérdőjellel a 'kuvik' jelentésű or. *сыч*-ből származtatja; vö. or. (OMSz. 1655) *сычом сидеть* 'begubózik'.
- šiš* E. 'один из жердей' < or. нuj. *шииш* 'примитивный овин' (503; vö. Vasmer 3: 403). – Paasonen (2233) a moksából is több adatot közöl; a szóra nem tesz etimológiai megjegyzést.
- šišem* E. 'шатром' [!] < or. *шиишом* ['id.'] (504; vö. OMSz. 1873)
- šival'na* E. 'швейная мастерская' < or. (503) *швальня* 'id.'
- šiveč* M., *šiveč* 'портной' < or. R., нuj. *швец* 'id.' (503; Paasonen 2233)
- škatod'ems* M. # 'очутиться, навязаться' ? < or. *шкотить* 'вредить' (504). – Paasonen a mdM *škatəd'əms* 'явиться, очутиться' M. # (2239) szót nem oroszból magyarázza, hanem a *škams* 'рождать; [etc.]' származékának veszi.
- šlik* M. 'шлык, головной убор женщин в старину' < or. *шлык* 'id.' (504; Paasonen 2240–2241)
- š'labok* M. 'шлык' < or. R., нuj. (Dalj) *шляпок* 'вид шляпы' (504)
- špal'era* M. 'обои' < or. R., нuj. *шпалеры* 'id.' (> cser., vtj. *špal'er* 'ua.') (506)

- šta* M. 'неужели' < or. *пуј. неужто, нешто* 'id.' (507). – Orosz eredete biztos; Paasonen (2246) a *što* E 'что, чтобы' lexémával együtt az or. *что* 'id.' kötőszóra vezeti vissza.
- šturba* E. 'уха' < or. *пуј. (Dalj) цурба* 'похлёбка, навар; уха' (507)
- šugofšems* M. # 'улизнуть; *своровать' ? < or., vö. or. *пуј. шигардать* [jel. n.] (507; vö. Vasmer 3: 397)
- šula, šulga* M. 'левый' ? < or. *пуј. шульга* [id.] (> cser. *šola* 'id.') (508). – A szó törökségi eredetét vallotta Paasonen (2249). Az orosz szó belső keletkezésű (Vasmer 3: 435).
- takoj: takoj* či E. # 'будничный день' < or. *такой* 'id.' (428, *takovskoj* a.)
- takovskoj* E. # 'изношенный' < or. (428) *пуј. таковский* 'id.'
- talandums* [E.] # 'таланить (грести назад, поворачивать лодку)' < or. R. *маланить* 'id.' (429; Paasonen 2259), 'gelingen' (Vasmer 3: 72)
- taloka* M. # 'пустырь, пустошь' < or. *пуј. толок(а)* 'пар, на котором скот пасётся; выгон, поскотина [!]' (429)
- tal'eka* M., *tal'ika* E. 'доля' < or. *толика* 'id.' (429)
- tal'ika* E. #, *tal'ka* M. 'талика [!], ручное мотовило; моток ниток' < or. *пуј. малика* [jel. n.] (429) vagy *малька* [jel. n.] (Paasonen 2260)
- tamaša* E. 'случай, происшествие; диво, чудо' ? < or. *пуј. (Dalj) тума* 'чепуха, вздор; чудо, диво', *томаша*, R. *тамаша* 'суета, тревога, суматоха' (429). – A mordvin szó Paasonen szerint (2260) török eredetű; az orosz lexéma hasonlóképpen (Vasmer 3: 118).
- tauši* E. # 'новогодний вечер', (ERV 649) *tauša* # 'коляда, коядка' ? < or. *пуј. (Dalj) Таусень* 'Васильевъ-вечеръ' (432), 'Silvesterabend' (Vasmer 3: 82). – Egy másik magyarázat szerint a *tausams* E 'петь определённые песни в канун Нового года' származéka a főnév (Paasonen 2287).
- taval'aj* M. # 'стебель' ? < or. *пуј. таволга, тавлага* [jel. n.] (427), 'Spiraea, Spierstaude' (Vasmer 3: 67). – Hangtani nehézségek (vö. Paasonen 2288).
- tažams* E. 'сильно ругать' < or. *пуј. (Dalj) тазать* 'журить, бранить; бить' (428)
- tik* M. 'так' ? < or. *так* 'id.'. – Versinyin szerint az orosz szó nyelvjárási ejtése: [tək, dək] (451). Paasonen (2291–2292) a mordvin szót a törökből eredezteti.
- tolkač* M. # 'хвощ полевой' < or. *пуј. (Dalj) толкачи* 'хвощ' (441), *толкач* [jel. n.] (Paasonen 2311)
- tomondams* M. 'беспокоиться; томиться' < or. *томиться* 'id.' (442)
- torla* E., M., *torna* M. 'тёрн' < or. (443) *тёрн* 'id.'

- tořams* E. 'повторять одно и то же' < or. *вторить* 'id.' (444) vagy *пуј. морить* [jel. n.] (Paasonen 2328)
- tořna* E., M. 'тоска' < or. (445) *тошно* 'id.' (Paasonen 2330) – A Versinyin által közölt or. *тоска* 'id.' átvétele esetén talán *toskna volt e szó régebbi alakja (vö. Vasmer 3: 128).
- trubkom* E. 'целиком' ? < or. *трубкой* (446) ← *трубка* 'id.'. – Az orosz szó eszközhatórozós esete. A mdE végződése kérdéses.
- truřams* E. 'жрать' < or. *пуј. (Paasonen 2339) трутить* [jel. n.] (446; Paasonen 2339; vö. Vasmer 3: 145)
- tridun*: *tridun řikře* E. # 'перец водяной' < or. *тритон* [jel. n.] (445); *řikře* E 'řü'. – Az orosz szó 'vízibors, borsos keserűfű' nyelvjárási jelentése kerülhetett át az erzába.
- řruřnãms* M. # 'дрыхнуть' < or. *пуј. (Dalj) дрючить* 'id.' X or. *дыхать* 'id.' (446)
- řrupams* M. '(из)мучить' < or. *пуј. (Dalj) трупать* 'бить, колотить' (446)
- řruřna* E. 'толстуха' < or. 1. *пуј. (Dalj) струшня* 'склоки; издержки'; 2. *старушня* [jel. n.] (446). – Hangalakja alapján mindenképpen orosz eredetű.
- tuk* E. # 'здоровье' < or. *пуј. тук* [jel. n.] (447; Paasonen 2346)
- tulara* E. # 'ротозей', *tul'ara* M. 'простофиля' ? < or. *пуј. (Dalj) тюльпа* 'глуповатый ротозей, разиня'. – Fordított irányú is lehet a kölcsönzés (453).
- tulkařems* E. '(вы)толкнуть, втолкнуть; оттолкнуть; столкнуть' < or. (448) *толкнуть* (448), ill. *толкать* 'id.' (Paasonen 2292)
- tupa* [M.], (MRV 754) *tupoća* M. 'тупой' < or. (448) *тупой* 'id.' (Paasonen 2351). – A régiségben előfordulnak a szó erza megfelelői is: a *tupa* és származéka, a *tupaza* 'id.' (Paasonen i.h.).
- tur*: *tureń řiře* M. 'зубровка' < or. *тур* 'дикий бык' (449); *řiře* M 'řü'. – Az -ń a genitívusz ragja. A moksa szó tkp. 'szentperje, máriafű' + 'řü'.
- turečina* E. # 'пижма обыкновенная' < or., vö. or. *пуј. турча, турчь* 'плавушник' [!] (449)
- tutorgodoms* M. 'присмиреть' ? < or. *пуј. (Dalj) тутуришиться* 'хмуриться, ёжиться, надуваться'. – A hasonlóság esetleges is lehet (451).
- tvetka* E. 'цветок' < or. (433) *цветок* 'id.' (Paasonen 2208–2209)
- řapřoms* M. # '(у)красть' < or. *пуј. тятать* 'id.', (Dalj) 'стибрить' (456)
- řarijems* M. 'тыпать; рубить, стучать' < or. *тыпать* 'id.' (456; Paasonen 2361–2362)

- t'ela* E., M. 'тело' (vö. ERV 653, MRV 712) < or. (434) *тело* 'id.' (Paasonen 2386); vö. *t'ola* M. # 'детина' (436)
- t'el'peñ*: *t'el'peñ ranga* M. 'скрипун <гриб>' < or. пуј. *мелень* 'кистень; ядро на цепи' (434); mdM *ranga* 'гриб'. Jelentése: 'buzogánygomba'.
- t'eľa* E. 'отец' ? < or. пуј. *тятя* 'id.' (436). – Lehet gyermeknyelvi szó is, mint az orosz (Vasmer 3: 168). Paasonen (2396–2398) nem is említi átadóként az orosz szót.
- t'ikla* M. 'тыква' < or. (438) *тыква* 'id.' (FTM 99)
- t'ipoiñ* M. 'типун' < or. (439) *типун* 'id.'
- t'uňa* M. # 'неряха; неряшливый' < or. пуј. (Dalj) *тюней* 'тунеядь, дармоедь, лентяй, шатунь' (453)
- [*t'uňa*, vö. ERV 686,] *t'ur'tu'uška* E. # 'тюря, суп из хлеба' < or. *тюря* 'id.' (454; Paasonen 2418)
- ubdams* M. # 'угодить, усужить' < or. *угодить* 'id.' (457; Paasonen 2437 *ugod'ams* a.)
- u'ca* M. # 'судьба' < or. *участь* 'id.' (467)
- ufat* M. 'узор в виде ухвата' < or. *ухват* 'id.' (466; Paasonen 2440 *ухатка* a.), 'Topfgabel, Ofengabel' (Vasmer 3: 196)
- ugorst'* E. 'угар' < or. *угар*, пуј. *угарсть* 'id.' (457)
- ugrobams* E. # 'заболеть, занемочь' ? < or. (457) пуј. *угробить 'id.'. – Amennyiben e feltehető orosz nyelvjárási szó jelentése 'megbetegszik'.
- uħačendams* M. 'храбриться' < or., vö. or. *ухарь* 'id.' (466)
- ulazams* M. 'качать мёд' < or. пуј. (Dalj) *улазит* 'борти' (460; Vasmer 3: 181)
- umordams* M. # 'тошнить' < or. (461) пуј. *умордить 'id.'
- upetams* M. # 'иничтожить' < or. пуј. (Dalj) *упетать* ['id.'](462)
- upro'endams* M. 'собраться в кучу, сгрудиться' < or. (462) пуј. *упорить 'id.'
- uprovod* E. 'задание, работа' < or. пуј. *уповод* 'id.' (462), 'Arbeitszeit von 2-4 Stunden' (Vasmer 3: 185)
- uprok* M. # 'скоро' < or., vö. or. пуј. (Dalj) *упорить* 'поспеть впору' (462)
- urban* M. 'уровень' < or. пуј. (462) *урбан* 'id.'
- u'rad* E., M. 'порядок' < or. R. *уряд* 'id.' (464; Paasonen 2471)
- u'ramo* E. 'тальник' ? < or. *урёма* 'id.' (464; Paasonen 2472 *u'rama* a.), (OMSz.1758) *урема* 'folyóparti erdő'. – Valószínűbb azonban, hogy török eredetű; vö. csuv. *urämä, tat. *ärämä* 'id.' (Vasmer 3: 188; innen az orosz szó is). Vasmer is török átvételnek tekinti az erza lexémát.

- usloj* E. 'условие' ? < or. (465) *условие*, nyj. *услой 'id.'. – A török eredet is számításba jöhet (Paasonen 2484).
- uškar* M. # 'гашик [!]; шнурок для завязывания брюк' ? < or. nyj. *ушкур* [jel. n.] (467). – Valószínűleg tatár eredetű, és az oroszban is török kölcsönszó (vö. Zaicz 2002: 156). Paasonen (2487) nem utal a moksa lexéma jövevényszó voltára.
- utra* E. 'утор' < or. (466) *утор* 'id.' (Paasonen 2493; vö. Vasmer 3: 194)
- uza* M. [R. #; vö. Paasonen 2497] 'соты' < or. *уза* 'id.' (458; vö. Vasmer 3: 176)
- užjal'* M. 'жаль' < or. nyj. *ужьяль* [jel. n.] (458)
- užo* E. 'подожди' < or. R. *ужо* 'id.' (458; vö. Vasmer 3: 176, *ужотка* a.). – Paasonen (2500) nem ad orosz átadó alakot.
- vaχ'ams* M. испачкать; *небрежно сшить' < or. nyj. (Dalj) *вахлять* 'делать что нерадиво' (44)
- vana* E., M. 'вот' ? < or. *вона* 'id.' (> cser. *уна*, *онап* 'вот, вон') (39). – Inkább a *vanoms* E, *vanəms* M. igével függhet össze (Paasonen 2534–2536).
- vantoš* M. # 'уклейка' < or. nyj. (Dalj) *вандышь* 'корюшка' (40)
- vařaga* M., *vařga* E. 'варежка' < or. *варега* 'id.' (42; SRM 1: 61 is). – A mordvin szót Vasmer is az or. *варега* 'gestrickter, wollener Fausthandschuh' névszóból eredezteti (Vasmer 1: 170).
- vastrog* M. 'острог, тюрьма' < or. nyj. *вострог* (42) vagy or. *острог* 'id.' (Paasonen 2674, *vostrok* a.)
- vat* E. 'вот' < or. *вом* 'id.' (39)
- vatažendams* M. 'развлекаться' < or. nyj. *ватажиться* 'id.' (43)
- vatlandams* M. 'испачкать; износить' ? < or. nyj. (Dalj) *ватлать(ся)* 'пачкаться' (SRM 1: 62). – Másik magyarázat szerint belső fejlemény; vö. *vatkams* E., M. 'поцарапать (E.); очистить' (43). Ez utóbbi a jelentéskülönbségek miatt kevésbé valószínű.
- vatola* E., M. 'дерюга из пакли' < or. nyj. (Dalj) *ватола* 'крестьянская ткань' (43; Paasonen 2568; SRM 1: 62; vö. Vasmer 1: 232, *вотола* a.)
- vedra* E. 'ведро' < or. *ведро* 'id.' (45; Paasonen 2583–2584)
- ved'arka* M. # 'ведёрко' < or. *ведёрко* 'id.' (45; Paasonen 2594)
- večeř* M., *ve'el'* E. 'верёвочная сетка' < or. nyj. (Dalj) *вятель*, *вахирь* 'id.' (50; SRM 1: 105, *вятел*, *вахиль* a.)
- vel'andši* M. # 'вальдшнеп' < or., vö. or. *вальдинен* 'id.' (469; < német: Vasmer 1: 167)
- voraf* M. # 'ворох' < or. *ворох* 'id.' (54; Paasonen 1462, *orovt* a.)

- zabardams* M., *zabordams* E. # 'взять, захватить, забрать с собой; (M) схватить' < or. *забрать* 'id.' (78; SRM 2: 65 is)
- zaga* M. 'стеклянный шар; ёлочное украшение' ? < or. *пуж.* (Dalj) *зыга* 'кубарь, вертун, вертушка'; *vö. čaka* M 'камешек для детской игры' (78). – Véletlen hangalaki hasonlóság is lehet. Az orosz szó ismeretlen eredetű (Vasmer 1: 464).
- zagandams* M. # 'надумать, задумать' < or. *пуж.* *заганять* 'загадать загадку' (78)
- zapetnik* E. # 'проводящий' < or. *пуж.* (Dalj) *запятникъ* 'слуга на запятках' (78; Paasonen 2679; *vö. SRM 2: 92*)
- zarńik* M. 'озорник' < or. *озорник* 'id.' (78). – Szó elején *oz-* ~ *z-* az oroszban is ismeretes, *vö. például oзород, зород* 'Schober' (Vasmer 2: 258).
- zavilf* M. # 'черезчур, слишком, очень' < or. R. *забыль* 'вправду, не шутка, в самом деле' (78)
- zdarna* M. # 'струна' < or. *струна* 'id.' (79)
- zdor* E., M 'ссора' < or. *пуж.* (Dalj) *взор* 'id.' (79; Paasonen 2683–2684)
- zdořams* E., *zdořäms* M. # 'ссориться' < or., *vö. or. R. повзорить* 'id.' (79)
- zgodovams* M. 'обдумать' < or. *пуж.* *загадуть* 'id.' (78). – A mdM-ba 'megfontol' jelentésben kerülhetett át.
- zgilams* E. 'шутить; посмеиваться, насмехаться' < or. *пуж.* *изгаляться*, (Dalj) *згалиться* 'насмехаться, зубоскалить' (79; SRM 2: 116)
- zlidardems* E. 'бродяжничать, скитаться; шнырять' < or. *пуж.* (Dalj) *злодырь* 'злодей', *злыдарь* 'злонамеренный человек', *злыдарить* 'плутовать, тунеядничать' (79; *vö. Paasonen 2687 zlidar-* a.)
- zobna* E. 'желудок' ? < or. *пуж.* *зобня* 'пестерок, кошель, кузовок' (> *voj.* *zubno* 'кузовок'); *vö. zabarńa* M. 'мешочек' (78; SRM 2: 109). – A mdE 'gyomor' jelentés az idézett nyelvjárási szóból nemigen vezethető le.
- žel'ija* E. 'проныра, язва <о женщине>' < or. R. *зелье* 'id.', *пуж.* (Dalj) *зелие* 'пройдоха' (79; Paasonen 2692)
- žeńica* E. # 'донце' < or. *сиденьице* 'id.' (79). – Az or. *сиденье* szó 'ülőke' → *пуж.* 'kis fenék' jelentésű.
- žepe* E., M. 'карман' ?? < or. *пуж.* *зепь* 'id.', *пуж.* (Dalj) *мошна, сука* (79). – Viszont: a szakirodalom – mint az orosz szót is (Vasmer 1: 454) – török jövevényszónak eredeteti Paasonen óta (ld. például szótára 2136. oldalán).
- žilat* M. # 'силки' [!] < or. *силок, сило* 'id.' (79)

- ža* M., *žo* E. 'же, именно, ведь' < ? or. *же* 'id.' >. – A vokális alakulása azonban kérdéses (75, 76).
- žadajams* E. #, *žadavams* M. 'жадничать; стремиться' < or. пуј. (Dalj) *жадать* 'сильно желать, хотеть' (75; SRG 2: 50); пуј. *жадовать* [jel. n.] (Paasonen 2695)
- žagala* E., M. 'тонкий металлический прут, жигало' < or. пуј. *жигало*, *жегала* 'id.' (75), пуј. *жегало* [jel. n.] (Paasonen 2211, *šagala* a.)
- žatka* M #, *žotka* E. 'пряник' < or. пуј. *жомка* 'id.' (76)
- žeřebej* E., *žeřep* M. # 'жребий; (E.) кусок, (M.) бирка <для счёта, со знаками>' < or. пуј. *жеребей* 'бирка', (Dalj) 'кусочек' (76), пуј. *жеребий* [jel. n.] (Paasonen 2699)
- žeřel'a* E. 'монисто' < or. *ожерелье* 'id.' (76). – Véleményem szerint a mdE szó inkább az or. пуј. (SRG 2: 57) *жерелья* 'бусы' átvétele. Vö. még: *žeřel'ka* E. 'ожерелье' (Paasonen 2699).
- žibel'ks* E. # 'косогор; гололедица', *žibol'* M. 'гладкий, скользкий' < or. пуј. (Dalj) *шибель* 'выбоины, ухабы, кочки и ямки' (> vtj. *šebel'* 'раскат') (76)
- žolbak* M. # 'палка с утолщением на конце' < or. *желвак* 'шишка на теле и т.д.' (76), 'Beule, Geschwür, Drüsengeschwulst' (Vasmer 1: 414). – Az orosz szó orvosi jelentése: 'dudor <ütéstől>' (OMSz. 380).
- žolga* E. 'шест, жердь', M. # 'длинная палка, шест' < or. пуј. *шолга* 'жердь, шест' (76–77; Paasonen 2701) (> zr. *šolga* 'Mast'; Vasmer 3: 419–420)
- žomar'* E. # 'жадина' < or. пуј. (Dalj) *жмарь* 'скупец' (77)
- žorems* E. # 'жадно есть; жрать' < or. *жрать*, пуј. *жарать* 'id.' (77)
- žul'aba* E. # 'плут' < or. пуј. *жулябия* 'id.' (77)
- žul'gja* M. # 'левша' [!] < or. пуј. *шутьга* 'id.' (77), R. *шуйца* 'bal kéz' (OMSz. 1882)
- žurav* M. # 'журавль <у колодца>' < or. пуј. *жураф* 'id.'; журавль' (77; Paasonen 249 *čarov* a.), *журавель* 'журавль; колодец с журавлем' (SRG 2: 62)
- žurams* M. '(по)ругать, (при)стыдить', E. '(по)журить' < or. *журить* 'id.' (78; Paasonen 2703)
- živata* M. 'скот' < or. пуј. (Dalj) *животы* 'домашний скот' (77) vagy пуј. *живот* [jel. n.] (Paasonen 2700)

Irodalom

- Dalj 1880–1882/1955: Владимир Даль, Толковый словарь живого великорусского языка I–IV. Москва. (A szójegyzékben a nyelvjárási szavakat illetően évszám nélkül utalok e szótárra.)
- ERV = Б. А. Серебренников – Р. Н. Бузакова – М. В. Мосин (ред.), Эрзянь–рузонь валкс. Эрзянско–русский словарь. Москва, 1993.
- ESMJa = В. И. Вершинин, Этимологический словарь мордовских (эрзянского и мокшанского) языков. Т. 1, *Аба–Кеверь*, т. 2, *Кеветие–Мекснемс*, т. 3, *Меки–Пиле*, т. 4, *Пиледемс–Уштомс*, т. 5, *Фала–Яштерь*. Йошкар–Ола, 2004–2011. (A lapszámozás folyamatos. Ha csak lapszámot adok meg, az e szótárra vonatkozik.)
- FTM = Zaicz Gábor, A földművelés terminológiája a mordvinban. Budapest, 1970. (Kézirat.) – Egyetemi doktori értekezés.
- MRV = Б. А. Серебренников – А. П. Феокистов – О. Е. Поляков (ред.), Мокшень–рузонь валкс. Мокшанско–русский словарь. Москва, 1998.
- OMSz. = Hadrovics László, Gáldi László (szerk.), Orosz–magyar szótár. Budapest, 1959².
- Paasonen 1990–1996: H. Paasonens Mordwinisches Wörterbuch. Zusammenge stellt von Kaino Heikkilä. Herausgegeben von Martti Kahla. I–IV. Helsinki (Lexica Societatis Fenno-ugricae XXIII/1–4). (A lapszámozás folyamatos.)
- SRG = Словарь русских говоров на территории Республики Мордовия. Т. 1, *А–Г*, т. 2, *Д–И*, т. 3, *К–Л*, т. 4, *М–Н*, т. 5, *О–П*, т. 6, *Р*, т. 7, *С*. Саранск, 1978–2002.
- Vasmer, Max 1953–1958: Russisches etymologisches Wörterbuch I–III. Heidelberg.
- Zaicz Gábor 2002: Adalékok a mordvin nyelv török jövevényszavaihoz. Paasonen jövevénymonográfiájának szófejtéseiről. FUD 9: 145–158.

*

Russian loan words in the Mordvin language (Part II)

The first part of this publication (FUD 19: 205–222) discussed the first half of Russian origin vocabulary in the Mordvin language, while this second part is about the second half of it. The finishing third part (to be published in the 21th issue of FUD) examines the most important issues of Mordvin–Russian lexical connections, like the phonetic characteristics of the loans, grammatical categorical relations, conceptual categorization etc.

GÁBOR ZAI CZ